

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Yttrande

1 (6)

Datum
2024-09-30

Diarienummer
6039-2024

Uppsala kommun
elin.ulfseke@uppsala.se

Samråd om detaljplan för del av Bälinge-Ekeby 1:3, Uppsala kommun

Kommunens ärendenummer: PBN 2023-001851

Beskrivning av ärendet

Detaljplanen har överlämnats till Länsstyrelsen för samråd i enlighet med 5 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detaljplanen handläggs med standardförfarande.

Under samrådet ska Länsstyrelsen enligt 5 kap. 14 § PBL särskilt

1. ta till vara och samordna statens intressen
2. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (1998:808), MB, tillgodoses, att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. MB följs och att strandskydd enligt 7 kap. MB inte upphävs i strid med gällande bestämmelser
3. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt
4. verka för att en bebyggelse inte blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Under samrådet ska Länsstyrelsen också särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kap. PBL. Länsstyrelsen ska dessutom ge råd i övrigt om tillämpningen av bestämmelserna i denna lag, om det behövs från allmän synpunkt.

Syftet med detaljplanen

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en ny grundskola (förskoleklass – årskurs 9) med idrottshall, matsal, storkök, fritidsklubb och fritidsgård i Bälinge. Detaljplanen syftar även till att samordna planläggning med pågående planläggning av Bälinge-Ekeby 1:2 för att skapa en god helhet.

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen

Länsstyrelsen bedömer att detaljplaneförslaget överensstämmer med översiktsplanen enligt PBL 4 kap. 33 § p.5.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Miljö kvalitetsnormer för vatten

En principskiss för hantering av dagvatten har tagits där förslag ges på dagvattenåtgärder för att minska tillrinning av dagvatten till recipienten Åloppebäcken (WA57410682). Av planbeskrivningen framgår att en fullständig dagvattenutredning kommer att tas fram till granskningsskedet. Länsstyrelsen ställer sig positivt till framtagande av en dagvattenutredning.

Översvämningsrisk

Av planbeskrivningen framgår att en skyfallskartering har tagits fram av Uppsala kommun som visar på att planområdet inte översvämmas vid ett 100-årsregn. Enligt länsstyrelsens kännedom ingår inte Bälinge tätort i Uppsala kommuns skyfallskartering. Enligt länsstyrelsens skyfallskartering ansamlas en del vatten i utkanterna av planområdet vid ett 100-årsregn.

En ökad andel hårdgjord mark och klimatförändringar medför att avrinningen från planområdet kommer att öka i samband med skyfall. En förutsättning för att exploateringen ska vara lämplig är att flödet vid ett 100-årsregn med klimatkfaktor kan omhändertas eller avledas på ett säkert sätt. Länsstyrelsen anser därför att risken för översvämning behöver bedömas och beskrivas på ett tydligare sätt till granskningsskedet.

Länsstyrelsens synpunkter - råd enligt 2 kap. PBL

Jordbruksmark

I 3 kap. 4 § MB anges att jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att

tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Länsstyrelsen instämmer i kommunens bedömning om att tätortsutveckling, tillsammans med samhällsfunktionen skola, kan anses utgöra ett väsentligt samhällsintresse. Länsstyrelsen anser även att planbeskrivningen innehåller tillräckligt utvecklade resonemang om varför det saknas annan mark att bygga på i Bälinge.

Länsstyrelsens synpunkter enligt annan lagstiftning

Här redovisas Länsstyrelsens synpunkter i frågor som har betydelse för planens genomförbarhet.

7 kap. miljöbalken (1998:808). Skyddade områden

Biotopskydd

Inom planområdet finns det flera biotopskyddsobjekt så som odlingsrösen och öppna diken i jordbruksmark. Av planhandlingarna framgår inte om dispens avses sökas för alla biotopskyddade objekt eller enbart vissa.

Inom ett biotopskyddsområde får man inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön, exempelvis grävarbeten eller igenläggning av diken. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet.

Det finns inte något uttryckligt krav på att dispens enligt biotopskyddsbestämmelserna ska ha inhämtats innan en detaljplan antas. Däremot kan det faktum att dispens saknas få betydelse för möjligheten att genomföra detaljplanen. Avsaknad av dispens kan även vara skäl för att ett beslut att anta en detaljplan upphävs av domstol, se mål nr P 2285-17 och P 6691-18.

Mot bakgrund av ovanstående anser länsstyrelsen att planens förenlighet med det generella biotopskyddet bör hanteras under planprocessen och att dispensprövningar bör vara genomförda innan planen antas så att det inte uppstår hinder när planen ska genomföras.

8 kap. miljöbalken (1998:808). Artskydd

Fridlysta arter

Flera förekomster av den fridlysta arten gullviva har påträffats och ytor mycket lämpliga som livsmiljöer för huggorm och skogsödla har konstaterats.

Huruvida arterna kan bevaras inom planområdet eller hur förekomsterna ser ut utanför planområdet har inte redovisats i planbeskrivningen. Länsstyrelsen anser att det inom ramen för planprocessen behöver utredas i vilken omfattning genomförandet av planen kan påverka arternas bevarandestatus. Skyddsåtgärder eller dispensprövning enligt artskyddsförordningen kan krävas.

Gullviva är fridlyst enligt 9 § artskyddsförordningen. Arten är klassad som livskraftig (LC) enligt den nationella rödlistan.

I fråga om sådana vilt levande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger som anges i bilaga 2 till denna förordning är det förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan

1. gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och
2. plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

Huggorm och skogsödla är fridlysta enligt 6 § artskyddsförordningen. Arterna är klassade som livskraftiga (LC) enligt den nationella rödlistan.

I fråga om sådana vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur som anges i bilaga 2 till denna förordning är det förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan

1. döda, skada, fanga eller på annat sätt samla in exemplar, och
2. ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

För att förbuden enligt artskyddsförordningens 6 och 9 §§ ska aktualiseras när syftet med åtgärden är något annat än att döda/skada en djurart eller gräva/ta bort fridlysta växter enligt artskyddsförordningen, behöver det enligt praxis finnas risk för att artens bevarandestatus i området riskerar att påverkas (MÖD 2016:1). Med bevarandestatus för en art avses summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer.

11 kap. miljöbalken (1998:808). Vattenverksamhet

Enligt planbeskrivningen kommer detaljplanens påverkan på krondiket och markavvattningsföretaget Sundbro-Forkarby dikningsföretaget id nr CK 0240 att utredas vidare. Kommunen bör ta reda på kapaciteten i befintligt dikessystem samt vilket utrymme som finns för att släppa ut ytterligare vatten i systemet. Möjligheten att fördröja dagvattnet innan det når markavvattningsföretaget bör utredas. Är kommande dagvattenhantering beroende av att markavvattningsföretaget finns och underhålls kan det vara lämpligt att bli del i företaget.

Om åtgärder krävs i krondiket eller inom markavvattningsföretaget kan de utgöra vattenverksamhet.

Enligt planhandlingarna har grundvattenrör installerats och grundvattennivån har uppmätts vid två tillfällen till +28,5 och +29,0. Markytan ligger på +30,2. Det framgår att golvnivån för färdigt golv planeras vara +29,5 respektive +29,0 i skolbyggnaden samt +30,0 i idrottshallen. Kommunen bör beakta risken för bottenuppträckning och behovet av grundvattenbortledning under byggtiden. Bortledning av grundvatten, även om den är tillfällig, är en vattenverksamhet.

Vattenverksamhet är i grunden en tillståndspliktig åtgärd. Tillstånd söks hos mark- och miljödomstolen. Vissa mindre åtgärder kan anmälas till länsstyrelsen. Grundvattenbortledning utgör en åtgärd som inte kan anmälas till länsstyrelsen. Det finns en undantagsregel, 11 kap. 12 § miljöbalken, där det anges att om det är uppenbart att varken enskilda eller allmänna intressen riskerar att skadas av den planerade åtgärden behövs ingen anmälan eller tillstånd. Verksamhetsutövaren har bevisbördan för att förutsättningarna i 11 kap. 12 § miljöbalken ska vara uppfyllda.

Undantagsregeln är inte tillämplig för markavvattningar.

12 kap. miljöbalken (1998:808). Skada på naturmiljön

Naturvärden, rödlistade träd

Det framgår av planhandlingen att det finns askar inom planområdet men inte i vilken omfattning dessa träd kommer att påverkas av planens genomförande. Samtliga askar har bedömts drabbade av askskottsjukan enligt naturvärdesinventeringen.

Ask är klassad som starkt hotad enligt den nationella rödlistan från 2020. På grund av askskottsjukan kommer riktigt gamla träd av arten troligtvis att vara en bristvara i framtiden. Detta medför att många arter knutna till sådana gamla träd kommer att få en minskad tillgång på livsmiljöer. Därför är det viktigt att träd som kan vara resistenta eller ha förhöjd motståndskraft mot sjukdomarna så långt det är möjligt bevaras. Även angripna askar är värdefulla att bevara då många andra arter är knutna till asken, död som levande.

Länsstyrelsen anser att rödlistade träd i första hand bör bevaras och att de, om sådana träd behöver avverkas, bör tas tillvara på sådant sätt att förekommande arter får en fortsatt tillgång till lämplig livsmiljö. Exempelvis genom att flytta stammar till lämpliga platser.

Kulturmiljölagen (1998:950)

Området för detaljplanen berör fornlämningen L1944:9289 som består av ett boplatsoområde. En arkeologisk förundersökning är utförd av fornlämningen. Inför byggnationen inom fornlämningen krävs en arkeologisk undersökning.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Kommunen bedömer att ett genomförande av detaljplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av planhandläggare Johan Ovsianikov med planhandläggare Anna Silver som föredragande. I den slutliga handläggningen har också vattenhandläggare Villiam von Unge och Helena Stenemo, kulturmiljöhandläggare Urban Mattsson, klimatanpassningssamordnare Robin Hedenqvist och naturvårdshandläggare Linda Bonnevier medverkat.

Sändlista

Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se